

Федулова Л. І.

доктор економічних наук,
професор кафедри менеджменту,
Київський національний торговельно-економічний
університет, Україна
fedulova2010@rambler.ru

УДК 338.2:330.341.1

Присяжнюк А. Ю.

кандидат економічних наук, доцент
кафедри менеджменту, Київський
національний торговельно-економічний
університет, Україна
Prisyazhnyuk_2@mail.ru

ЛЮДСЬКИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ФАКТОР У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ: МІЖНАРОДНИЙ ВИМІР

Анотація. За результатами аналізу провідних міжнародних рейтингів, що відображають інноваційність розвитку економіки, визначено стан і тенденції розвитку інтелектуального ресурсу України як інноваційного фактору забезпечення її конкурентоспроможності. Авторами виявлено, що інтелектуальний потенціал нації перебуває на високому рівні, проте неефективною є роль держави у створенні середовища для його реалізації. Доведено необхідність активізації впливу людського фактору на інноваційний розвиток країни. Запропоновано такі шляхи посилення суспільної дії у цьому напрямі: підтримка освіти, науки і творчої активності населення, прискорення розвитку інституціональних засад національної економіки, створення сучасної інформаційно-технологічної бази економіки знань.

Ключові слова: міжнародні рейтинги; інноваційний фактор; людський потенціал; інтелектуальний ресурс; економіка знань.

Liubov Fedulova

D.Sc. (Economics), Professor, Kyiv National Trade and Economic University, Ukraine
19 Kyoto Str., Kyiv, 02156, Ukraine

Anna Prisyazhnyuk

PhD (Economics), Associate Professor, Kyiv National Trade and Economic University, Ukraine
19 Kyoto Str., Kyiv, 02156, Ukraine

HUMAN INNOVATIVE FACTOR IN SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE: INTERNATIONAL MEASURING

Abstract. The results of the leading international ratings analysis, reflecting the innovative development of the economy, as well as the status and trends of Ukraine's intellectual resource development as an innovative factor of the national competitiveness ensuring were defined in the article. The authors found that the intellectual potential of the nation is at a high level; however, the role of the state in creating the environment for its implementation is ineffective. We proved that the necessity of the country's human factor of innovative development activating and suggested the following ways of strengthening community action in this direction: to support education, science and creative activity of the population; to rapidly develop the national economy's institutional framework, to create a modern information technology base of the knowledge economy.

Keywords: International Ratings; Innovative Factor; Human Potential; Intellectual Resource; Knowledge Economy.

JEL Classification: O15; O38

Федулова Л. І.

доктор економічних наук, професор кафедри менеджменту,
Київський національний торгово-економічний університет, Україна

Присяжнюк А. Ю.

кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту,
Київський національний торгово-економічний університет, Україна

**ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ ИННОВАЦИОННЫЙ ФАКТОР В СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОМ
РАЗВИТИИ УКРАИНЫ: МЕЖДУНАРОДНОЕ ИЗМЕРЕНИЕ**

Аннотация. По результатам анализа ведущих международных рейтингов, отображающих инновационность развития экономики, определены состояние и тенденции развития интеллектуального ресурса Украины как инновационного фактора обеспечения ее конкурентоспособности. Авторами выявлено, что интеллектуальный потенциал нации находится на высоком уровне, однако неэффективной является роль государства в создании среды для его реализации. Доказана необходимость активизации влияния человеческого фактора на инновационное развитие страны. Предложены такие пути усиления общественного действия в этом направлении: поддержка образования, науки и творческой активности населения, ускорение развития институциональных основ национальной экономики, создание современной информационно-технологической базы экономики знаний.

Ключевые слова: международные рейтинги; инновационный фактор; человеческий потенциал; интеллектуальный ресурс; экономика знаний.

1. Постановка проблеми. Динаміка і темпи здійснення нового етапу економічних реформ в Україні, стратегічним завданням яких є досягнення європейських стандартів життя та гідного місця країни у світі, значною мірою залежать від ефективності використання результатів творчої діяльності людини. Ось чому однією з головних проблем,

що потребує постійної уваги з боку керівництва держави, є створення системи продукування, захисту, відтворення і використання інтелектуального потенціалу нації як головного інноваційного фактору.

2. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку людського капіталу постійно знаходяться у

центрі уваги дослідників. Класичними вважаються роботи таких зарубіжних учених, як Т. Шульц (Schultz, 1971) [1], Е. Денісон (Denison, 1971) [2], А. Брукінг (Brooking, 1996) [3], А. Сасані (Sasani, 2012) [4]. Українські науковці Л. Кривенко, С. Овчаренко (Kryvenko & Ovcharenko, 2014) [5], О. Амосов О. (Amosov, 2011) [6], Л. Михайлова (Mykhailova, 2008) [7] здійснюють системні дослідження проблем людського розвитку та інтелектуального капіталу. Однак узагальнення напрацювань з означеної проблематики, накопичений досвід та отримані результати щодо оцінки розвитку людського капіталу як інноваційного фактору розвитку економіки дозволяють зробити висновок про незавершеність досліджень у цьому напрямі й актуалізують потребу пошуку інструментів впливу інтелектуального ресурсу на соціально-економічний розвиток країни.

3. Мета статті – здійснити аналіз міжнародних рейтингових оцінок інноваційності економіки та виявити стан і тенденції розвитку людського інтелектуального ресурсу України як інноваційного фактору забезпечення її конкурентоспроможності.

4. Основні результати дослідження. Прийнята в Україні «Стратегія сталого розвитку України на період до 2020 року» [8] визначає цілі, напрями, пріоритети розвитку та вектори руху країни (вектор розвитку, вектор безпеки, вектор відповідальності, вектор гордості), а також показники досягнення відповідних цілей (зокрема прогнозується, що за глобальним індексом конкурентоспроможності, який розраховує Всесвітній Економічний Форум, Україна ввійде до 40 кращих держав світу; середня тривалість життя людини за розрахунками Світового банку підвищиться на три роки; за глобальним індексом конкурентоспроможності у боротьбі за таланти, який розраховує одна із провідних світових бізнес-шкіл INSEAD, Україна долучиться до 30 кращих держав світу та ін.). Зазначимо, що при реалізації стратегії інноваційний фактор ураховується за вектором гордості й включає, зокрема, Програму розвитку інновацій, розвиток інформаційного суспільства і медіа; реформу державної політики у сфері науки та досліджень, Програму залучення талантів. Отже, інноваціям в Україні відводиться соціальна роль, на відміну від країн з успішними економіками, де освіта, наука, інновації, а відповідно й інтелектуальний капітал вважаються ключовими детермінантами конкурентоспроможності та, окрім здійснення соціальної функції, продовжують виконувати функції продуктивних сил суспільства.

Результати позиціонування країн найбільш корисні для порівняльного аналізу, визначення відносних переваг і слабких ланок національних особливостей на основі різноманітної та унікальної бази даних. Наприклад, узагальнену інформацію щодо розвитку людського фактору дає Концепція людського розвитку, що розроблялася ПРООН (Програмою розвитку ООН) саме для завдань сприяння людському розвитку у світовому масштабі, розглядаючи розвиток людини як основну мету і критерій суспільного прогресу. Зокрема, згідно із методологією ООН щодо уявлень про людський розвиток, Україна входила до групи країн із високим ІЛР і за рейтингом 2013 року займала 83-є місце серед 187 країн (табл. 1). Водночас, ІЛР України нижчий за середнє значення як для країн із високим рівнем людського розвитку (0,735), так і для країн Європи та Центральної Азії (0,738).

В огляді ключових аспектів людського розвитку, що відображають важливість інвестицій

у наукові дослідження та розробки для прогресу людського розвитку й формування потенціалу країни, необхідного для ефективного освоєння і використання технологій, Україна має високий показник питомої ваги випускників вищих навчальних закладів із природничо-наукових та інженерних спеціальностей, значну кількість абонентів стаціонарного і мобільного телефонного зв'язку на 100 чол. населення; займає досить пристойне місце навіть серед країн групи із дуже високим рівнем людського розвитку за чисельністю науковців на 1 млн. чол. населення. Отже, інтелектуальний потенціал для реалізації стратегії сталого розвитку на інноваційній основі й відповідної державної економічної політики в Україні достатній. Потрібно лише правильно розставити пріоритети та впровадити ефективні механізми його реалізації і стимулювання.

У цьому контексті заслуговують на увагу дослідження Міжнародної бізнес-школи INSEAD, Корнельського університету (Cornell University), Всесвітньої організації інтелектуальної власності (World Intellectual Property Organization, WIPO), що представили аналітичну доповідь «Глобальний індекс інновацій 2014» (Global Innovation Index 2014) [10]. Вона має назву «Людський фактор в інноваційному процесі» та присвячена ролі творчих особистостей і груп в інноваційному процесі. У 2014 році зазначене дослідження охоплювало 143 країни, які разом виробляють 99,5% світового ВВП і в яких проживає 95% населення планети. Глобальний індекс інновацій (ГІІ) розраховується як зважена сума оцінок двох груп показників: 1) наявні ресурси й умови для проведення інновацій (Innovation Input); 2) досягнуті практичні результати здійснення інновацій (Innovation Output). Підсумковий Індекс являє собою співвідношення витрат та ефекту, що дозволяє об'єктивно оцінити ефективність зусиль щодо розвитку інновацій у тій або тій країні.

Динаміка рейтингу для України виглядає так: у 2012 р. вона займала 63-є місце й була між Македонією (61) і Індією (64); у 2013 р. – 71-е місце – між Тунісом (70) та Монголією (72); у 2014 р. – 63-є місце – між Бахрейном (62) і Йорданією (64). Сильною стороною України у цьому рейтингу справедливо визнано людський капітал (табл. 2). Інституційне середовище, бізнес-середовище, інфраструктура, креативність у частині обліку нематеріальних активів і використання ІКТ у моделюванні бізнес-процесів та створенні організаційних моделей визнано слабкими сторонами України в ГІІ.

Результатами інноваційності країни, серед іншого, вважаються процеси створення знання, оцінювані через показники патентування, а також видавничої активності та цитування. Варто зауважити, що за офіційними дани-

Таблиця 1

Індекс людського розвитку та його складові за групами деяких країн світу у 2013 р.

Рейтинг країн серед 187 країн світу	ІЛР	Очікувана тривалість життя, роки	Середня тривалість навчання, роки	Очікувана тривалість навчання, роки	Валовий національний дохід, дол. США
Країни із дуже високим рівнем ІЛР (49 країн)					
1 Норвегія	0,944	81,5	12,6	17,6	63909
2 Австралія	0,933	82,5	12,8	19,9	41,524
5 США	0,914	78,9	12,9	16,5	52,308
Країни із високим ІЛР (58 країн)					
53 Білорусь	0,786	69,9	11,5	15,7	16,403
57 Російська Федерація	0,778	68,0	11,7	14,0	22,617
69 Туреччина	0,759	75,3	7,6	14,4	18,391
83 Україна	0,734	68,5	11,3	15,1	8,2150
Країни із середнім рівнем ІЛР (42 країни)					
103 Туркменістан	0,698	65,5	9,9	12,6	11,533
133 Таджикистан	0,607	67,2	9,9	11,2	2,4240
135 Індія	0,586	66,4	4,4	11,7	5,1500

Джерело: Складено авторами за даними [9]

Таблиця 2

Сильні та слабкі сторони України в ГІІ

СИЛЬНІ СТОРОНИ		СЛАБКІ СТОРОНИ	
Людський капітал і дослідження		Інститути	
2.1.1. Витрати на освіту, % ВВП	26	1.1.2. Ефективність уряду	109
2.1.2. Урядові витрати на вторинний рівень освіти, % ВВП на людину	29	1.2.1. Якість регулювання	115
2.2.1. Процент охоплення школярів третім рівнем освіти	11	1.2.3. Верховенство права	112
2.2.2. Випускники у сфері природничих та технічних наук	23	1.3.2. Легкість вирішення питань неплатоспроможності	132
Створення знань і технологій		Інфраструктура	
6.1. Створення знань	15	3.2. Загальна інфраструктура	100
6.1.1. Заявки на патенти резидентів країни	15	3.2.3. Валові капіталовкладення, % ВВП	121
6.1.3. Заявки на корисні моделі резидентів країни	1	3.3.1. Виробництво ВВП на одиницю використаної енергії (дол. /кг нафтового еквіваленту) ПКС 2005	117
Ринкове середовище		Ринкове середовище	
4.1.1. Легкість отримання кредиту	13	4.2. Інвестування	127
		4.2.1. Захист інвесторів	105
Бізнес середовище		Бізнес середовище	
5.1.1. Робота в наукоємних галузях, %	37	5.2. Зв'язки в інноваційній сфері	105
5.1.3. Валові витрати на НДДКР, що виконуються бізнесом, % ВВП	35	5.2.2. Стан кластерного розвитку	126
5.1.4 Валові витрати на НДДКР, що фінансуються бізнесом, % ВВП	29	5.2.4 Спільні підприємства і стратегічні альянси	103
Креативність		Креативність	
7.1.1. Заявки на реєстрацію торгові марки на 1 млрд. дол. ВВП	20	7.1. Нематеріальні активи	112
7.1.2. Заявки на реєстрацію торгові марки за Мадридською угодою на 1 млрд. дол. ВВП	31	7.1.3. ІКТ і створення бізнес-моделей	120
7.2.4. Друкована видавнича продукція,%	43	7.1.4. ІКТ і створення організаційних моделей	122
7.2.5. Експорт креативних товарів	51		
7.3.4. Відеодатки на YouTube (на 1 тисячу населення віком 15-69 років)	28		

Джерело: Складено авторами за даними [10]

ми авторитетного міжнародного агентства SCImago Institutions Rankings [11], в Україні в 1996–2013 рр. спостерігалася розпорощена динаміка за всіма показниками (загальний обсяг наукових публікацій, загальний обсяг процитованих публікацій, загальна кількість цитувань та самоцитовань, питома вага процитованих наукових публікацій у їх загальному обсязі, індекс Гірша.) із регресивною тенденцією. Аналіз показує, що зважаючи на пострадянський науковий спадок, динаміка позицій України в рейтингу в період 1996–2000 рр. не мала рецесійного характеру. Утім, до 2013 року, перебуваючи у стані перманентного недофінансування науки та освіти, країна вичерпала всі можливі ресурси для відновлення потужного наукового потенціалу, що відповідно й відбилася на рейтингових позиціях у SJR.

Список найбільш цитованих наукових публікацій цілком виправдано очолюють науковці США, Китаю, Великобританії, Німеччини та Японії. Це засвідчує наявність усвідомленої соціально-економічної політики країн-лідерів, орієнтованої на високі досягнення освітньої і наукової діяльності, а також потужну концентрацію фінансових ресурсів та інфраструктурних об'єктів у ланцюгу: наука – університетська освіта – науково-дослідні проекти – інновації – бізнес – висока частка доданої вартості у структурі ВВП. Приміром, державні й приватні витрати у США на науку в розрахунку на одного дослідника у 2013 р. становили \$293 тис., Японії – \$264 тис., Китаї – \$74 тис., в Україні – менш як \$8 тис. Зважаючи на вищенаведене, 39-та позиція України в міжнародному рейтингу SCImago Journal & Country Rank засвідчує: значне зниження чисельності працівників наукової та інноваційної сфери – у 3,3 раза; приріст ВВП завдяки впровадженню нових технологій в Україні становить 0,7%, тоді як у розвинених країнах він сягає 60–90%; наукова сфера фінансується на рівні 0,3% ВВП, тоді як, наприклад, в Європі діє чітко визначений стандарт – не менше ніж 3% ВВП.

Авторитетним серед світових експертів вважається Індекс економіки знань (Knowledge Economy Index, KEI), що обраховується як середнє значення із чотирьох індексів – індексу економічного та інституціонального режиму, індексу освіти, індексу інновацій, індексу інформаційних технологій і комунікацій. У 2012 р. за KEI Україна займала 56-е місце (55-е місце – у Росії, 57-е – у Македонії). Це, знову ж таки, переважно завдяки тому, що Україна має високі показники за рівнем освіти й підготовленості громадян (21-е місце в рейтингу). Окрім того, від 2000 року суттєво піднявся (на 10 позицій) її рівень стимулювання економіки за допомогою існуючих і нових знань, – зазначається в поясненні до рейтингу [12]. Своєрідним гальмом, що стримує просування країни в міжнародних індексах розвитку економіки знань, залишаються низька ефективність державного управління розвитком інновацій, нерозвиненість венчурного підприємництва, високі адміністративні бар'єри для інноваційних підприємств та ін.

Проте високі кількісні показники розвитку освітньої сфери в нашій країні, на жаль, не дозволяють говорити про високу якість національного людського капіталу, оскільки велика кількість дипломованих фахівців повинна була б дати імпульс соціально-економічному розвитку. На користь цього твердження слугують дані компанії Heidrick & Struggles та Economist Intelligence Unit, а саме дослідження 2011 року, присвячене «Глобальному індексу кваліфікованих спеціалістів» (Global Talent Index, GTI). Основна мета дослідження – оцінити потенціал підготовки кваліфікованих кадрів у найбільших країнах світу й визначити необхідні умови для його реалізації. Для оцінки Global Talent Index [13] кожної країни використовують сім незалежних показників: демографія, якість системи обов'язкової освіти, якість навчання в університетах і бізнес-школах, якість робочої сили, якість середовища для виховання кваліфікованих кадрів, мобільність та відносна відкритість ринку праці, тенденції в залученні іноземних інвестицій і міжнародних фахівців.

Основна тенденція, виявлена у ході дослідження, полягає в тому, що талановиті та кваліфіковані працівники щонайкраще виявляють себе у країнах із розвинутою економікою й демократичними режимами. У 2011 р. Україна в зазначеному рейтингу серед 60-ти країн займала 43-є місце (між Бразилією і Філіппінами), Росія – 34-е, а за відповідним прогнозом у 2015 році має зміститися на 41-у сходинку. Серед семи показників, які визначають загальний рейтинг країни, найвищими показниками у 2011 році для України були якість університетської (10 місце) та обов'язкової (5 місце) освіти. При цьому якість трудових ресурсів і робочої сили оцінені доволі низько: 48-е та відповідно 51-е місця. Як і в інших рейтингах, критично низькими є показники, що віддзеркалюють інституційні фактори впливу на розвиток кваліфікованого кадрового ресурсу.

Стратегічним завданням у напрямі підвищення рівня людського капіталу є розвиток національної інноваційної системи, а одним із ключових її елементів – створення ефективного економіко-правового механізму захисту прав інтелектуальної власності. Як показує практика, у більшості випадків в Україні на всіх рівнях керівництва й

Таблиця 3

Рейтинги України в міжнародних порівняннях

№	Назва рейтингу	Загалом країн	Місце України	Зміна позиції України порівняно із минулим роком
1	<i>The Global Competitiveness Report 2013-2014</i> у тому числі: - вища та професійна освіта	148	84 43	-11 +4
2	<i>The Global Innovation Index 2014 (GII): The Human Factor in Innovation</i> у тому числі: - людський капітал і дослідження	143	63 45	+8 -1
3	<i>The Global Information Technology Report 2014: Addressing New Digital Divide Key for Balanced Growth</i> у тому числі: - навички	148	81 37	-8 -2
4	<i>Knowledge Economy Index, KEI 2012</i> у тому числі: - освіта та кваліфікація	146	56 21	-2 -
5	<i>Global Talent Index 2011 (GTI)</i> у тому числі: - обов'язкова освіта - університетська освіта	60	43 5 10	42* 5* 4*

Примітка. * Прогноз на 2015 рік.

Джерело: Складено авторами за [10; 12; 13; 16; 17]

дотепер до кінця не зрозумілим залишається феномен інтелектуальної власності. Про це свідчить Міжнародний індекс захисту прав власності (The International Property Right Index) – комбінований показник Міжнародного Альянсу прав власності (The Property Rights Alliance), що вимірює досягнення країн світу з позицій захисту прав власності. (Підсумкове значення індексу розраховується як середнє трьох основних компонентів: правове й політичне середовище – судова незалежність, верховенство права, політична стабільність, боротьба з корупцією; право приватної власності – захист прав, реєстрація майна, доступ до кредитування; право інтелектуальної власності – захист прав, захист патентних прав, порушення авторського права. Експерти підкреслюють залежність значення індексу від рівня економічного розвитку держави, оскільки середній показник ВВП країн із найвищим рівнем захисту прав власності майже у сім разів вище, ніж у тих, хто замикає рейтинг.

За підсумками зазначеного дослідження Україна зайняла 113-е місце (загалом включено 131 держава) [14], розташувалась у глобальному рейтингу між Грузією та Пакистаном. Індекс рівня захисту прав власності країни хоч і покращився на 0,2 пункта, але залишається дуже низьким – лише 4,2 із 10 можливих. У 2013 р. порівняно із 2012 р. позитивна динаміка індексу України, на думку експертів, стала можливою завдяки деякому прогресу в питаннях реєстрації майна, доступу до кредитування, захисту прав інтелектуальної власності й боротьби з порушенням авторського права. Але нашій державі доведеться докласти ще чимало зусиль, аби досягти не тільки середніх світових (6,0), а й регіональних (5,2) показників.

Низькі показники отримання патентів на подані українськими громадянами та організаціями заявки в зарубіжних країнах свідчать про патентну незахищеність продукції, що експортується з України. Водночас, значна частина потенційно значущих винаходів заявляється безпосередньо в патентні відомства зарубіжних країн без подання попередньої заявки в патентне відомство України й отримання відповідного дозволу. Фактично продовжується неконтрольована передача за кордон вітчизняних наукових і конструкторських розробок та заявок на перспективні винаходи. Зокрема, за останні роки понад 100 таких винаходів запатентовано у США і декілька тисяч – у Росії! [15].

Результати відомих міжнародних рейтингів щодо місця України за рівнем її інтелектуального потенціалу представлено в табл. 3.

Коментуючи наведені дані, можна зробити висновок, що інтелектуальний потенціал української нації знаходиться на високому рівні, однак роль держави у створенні середовища для його реалізації як ключового інноваційного фактору соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможності країни – на вкрай низькому. За такої ситуації держава не може вирішити завдання входження в когнітивне суспільство, де визначальним для збільшення людського капіталу є роль безперервної пізнавальної діяльності економічно активного населення.

Важливим фактором впливу стає суспільна дія – необхідна суспільно-державна політика розвитку людсько-

го потенціалу, яка, на нашу думку, має здійснюватися в таких напрямках: підтримка освіти і науки як основи розвитку економіки та суспільства, творчої активності населення; інтелектуалізація суспільства; формування національного інтелектуального капіталу.

Для подолання загрозливих тенденцій у науково-освітній сфері в Україні слід чітко окреслити мотиваційні чинники та фінансову модель капіталізації людського капіталу, визнати пріоритетними наукоємні галузі й генерувати інноваційні процеси. При цьому держава зобов'язана забезпечити фінансування наукової та науково-технологічної діяльності на рівні 1,7% ВВП України, як це визначено чинним законодавством, диверсифікацію фінансової мотивації працівників наукової сфери і, врешті, переведення наукової та освітньої діяльності із площини «утопії» у площину державної політики.

Таким чином, системний характер проблеми відтворення людського капіталу як інноваційного фактору розвитку в Україні вимагає не тільки поліпшення якості освіти, а й підвищення ефективності функціонування наукових організацій, зміни політики у сфері розподілу доходів, поступового усунення соціального розшарування. Першочергові заходи повинні бути спрямовані на зниження рівня недобросовісних дій в економіці, величини податкового навантаження, тіньового сектору і корупції. Перш ніж удосконалювати систему підготовки та перекваліфікації фахівців, необхідно цю систему створити і забезпечити її функціонування на базі прогресивної методології та вдалого практичного досвіду.

5. Висновки. Аналіз системи індикаторів інтелектуальної складової на основі міжнародних порівнянь дозволяє виявити як силу, так і слабкість заходів, спрямованих на формування національної інноваційної системи країни, та дає можливість розробити нові напрями інноваційної політики.

Підтримуючи прагнення і готовність України до інтеграції в ЄС, де ідея розвитку економіки знань реалізується ще з 1999 року й подовжена до 2020 року в новій якості – формування інноваційного суспільства на базі новітніх знань і компетенцій, можна відзначити, що наша країна має значні можливості адаптуватися до нових умов і викликів, пов'язаних зі стрімким розвитком ІКТ, підвищенням ролі знань та інновацій як факторів економічного й політичного впливу країн на міжнародній арені. Для реалізації наявного значного потенціалу в Україні необхідно прискорити розвиток інституціональних основ і сучасної інформаційно-технологічної бази економіки знань.

Література

- Schultz T. Investment in Human Capital / T. Schultz. – 1971. – New York: The Free Press.
- Brooking A. Intellectual Capital: Core Asset for the Third Millennium Enterprise / A. Brooking. – London : International Thomson Business Press, 1996. – 214 p.
- Davidsson P. The role of social and human capital among nascent entrepreneurs / P. Davidsson, B. Honig // Journal of Business Venturing. – 2003. – Vol.18. – No. 3. – P. 301–331.
- Sasani A. Investigating the Effect of Human Capital and Social Capital on Innovation Using the Fuzzy AHP Method / A. Sasani, M. Rabani, A. Behrooz // New York Science Journal. – 2012. – No. 5(11). – P. 142–151.
- Кривенко Л. Концептуальні засади розвитку людського капіталу в умовах підвищення конкурентоспроможності країни / Л. Кривенко, С. Овчаренко // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 1–2(1). – С. 23–26.
- Амосов О. Формування людського капіталу в умовах інноваційної економіки: методологічний аспект / О. Амосов, А. Дегтяр // Публічне управління: теорія та практика. – 2011. – № 3(7). – С. 164–172.
- Михайлова Л. І. Людський капітал: формування та розвиток в сільських регіонах : монографія / Л. І. Михайлова. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 388 с.
- Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>
- Human Development Report 2014. Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://hdr.undp.org/en/2014-report>
- The Global Innovation Index 2014. The Human Factor in Innovation [Electronic resource]. – 2014. – Accessed mode : <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2014>
- SCImago Institutions Rankings [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.scimagojr.com>
- Reconstructed from the KAM's «KEI and KI indexes» mode [Electronic resource]. – 2012. – Accessed mode : www.worldbank.org/kam
- Global Talent Index [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.globaltalentindex.com/Resources/gti-infographic.aspx>
- The International Property Right Index. The Global Information Technology Report 2014 [Electronic resource]. – Accessed mode : http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014.pdf
- Андрощук Г. О. Комерціалізація технологій подвійного призначення: досвід США / Г. Андрощук // Теорія і практика інтелектуальної власності. – 2013. – № 3. – С. 51–65.
- The Global Competitiveness Report 2013-2014 [Electronic resource]. – Accessed mode : <http://www.weforum.org/node/136283>
- The Global Information Technology Report 2014 [Electronic resource]. – Accessed mode : http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014.pdf

Стаття надійшла до редакції 10.12.2014

References

- Schultz, T. (1971). *Investment in Human Capital*. New York: The Free Press.
- Brooking, A. (1996). *Intellectual Capital: Core Asset for the Third Millennium Enterprise*. London: International Thomson Business Press.
- Davidsson, P., & Honig, B. (2003). The role of social and human capital among nascent entrepreneurs. *Journal of Business Venturing*, 18(3), 301–331.
- Sasani, A., Rabani, M., & Behrooz, A. (2012). Investigating the Effect of Human Capital and Social Capital on Innovation Using the Fuzzy AHP Method. *New York Science Journal*, 5(11), 142–151.
- Kryvenko, L., & Ovcharenko, S. (2014). Conceptual foundations of human capital development in conditions of the country's competitiveness increase. *Ekonomichnij Casopis-XXI (Economic Annals-XXI)*, 1-2(1), 23–26 (in Ukr.).
- Amosov, O., & Dehtyar, A. (2011). Forming of human capital is in the conditions of innovative economy: methodological aspect. *Publitchne upravlinnia: teoria i praktyka (Public Management: Theory and Practice)*, 3(7), 164–172 (in Ukr.).
- Mykhailova, L. (2008). *Human capital: the formation and development in rural areas*. Kyiv: Tsentr uchbovoi literatury (in Ukr.).
- President of Ukraine (2015). *About the Strategy of steady development «Ukraine-2020» (Decree)*. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html> (in Ukr.).
- Human Development Report (2014). *Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience*. Retrieved from <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr14-report-en-1.pdf>
- The Global Innovation Index (2014). *The Human Factor in Innovation*. Retrieved from <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=gii-full-report-2014>
- SCImago Institutions Rankings (Official site). Retrieved from <http://www.scimagojr.com>
- KAM (2012). *Reconstructed from the KAM's «KEI and KI indexes» mode*. Retrieved from www.worldbank.org/kam
- Global Talent Index (Official site). Retrieved from <http://www.globaltalentindex.com/Resources/gti-infographic.aspx>
- The International Property Right Index (2014). *The Global Information Technology Report 2014*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014.pdf
- Androschuk, G. (2013). Commercialization of the double-duty technologies: experience of the USA. *Teoria i praktyka intelektualnoi vlasnosti (Theory and Practice of Intellectual Property)*, 3, 51–65 (in Ukr.).
- The World Economic Forum (2014). *The Global Competitiveness Report 2013-2014*. Retrieved from <http://www.weforum.org/node/136283>
- The World Economic Forum (2014). *The Global Information Technology Report 2014*. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalInformationTechnology_Report_2014.pdf

Received 10.12.2014

Щодо публікації наукових статей у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI»

Шановні колеги!

«Економічний часопис-XXI» – визнаний в Україні та за кордоном науково-аналітичний журнал, який заснований 1996 року і видається Інститутом суспільної трансформації.

Журнал «Економічний часопис-XXI» входить до переліку фахових наукових видань з економічних та політичних наук (Постанова Президії ВАК України №1-05/3 від 14.04.2010 р.).

Пропонуємо науковцям, викладачам, аспірантам, докторантам публікувати свої наукові статті та результати дисертаційних досліджень у науковому фаховому журналі «Економічний часопис-XXI».

Вимоги до наукових статей викладені в Інтернеті за лінком: <http://soskin.info/ea/avtory.html>